

TEZĂUR LITURGIC

2 IANUARIE

VIATA SF. CUVIOS SERAFIM DE LA SAROV

**VIETILE SFINȚILOR-01
ROMAN, 1993**

VISTUL SFIHTILOR

PE
IANUARIE

Viața

Sfântului Cuvios Serafim de Sarov

Acest mare mărturisitor al luminii Sfântului Duh s-a înălțat ca un astru deasupra pământului rusesc la 19 iulie 1759, în epoca în care spiritul așa-numit „al Luminilor” invada Europa și Rusia, pregătind deja, din depărtare, timpurile întunecate ale ateismului și persecuției religioase.

Fiu al unor negustori cucernici din orașul Kursk, el a crescut în smerenie și dragoste față de Biserică și a avut parte la vârsta copilăriei de arătarea milei Maicii Domnului, care l-a vindecat în chip miraculos.

La 17 ani a părăsit lumea, cu binecuvântarea mamei sale, și intră în Mănăstirea Sarov, unde a devenit repede un model de ascultare și virtuți monahale. Îndeplinea cu bucurie și zel toate sarcinile, chiar cele mai obositoare, pentru folosul fraților, postea pentru a înfrânge pornirile trupului și își păstra, ziua și noaptea, mintea ațintită la Dumnezeu, cu ajutorul Rugăciunii lui Iisus.

După câțva timp, el s-a îmbolnăvit foarte grav și, în ciuda durerilor, refuza ajutorul medicilor, cerând numai acel unic leac, care este potrivit celor ce au

părăsit totul pentru Dumnezeu: Sfânta Împărtășanie. Când, crezându-se că va muri, i-a fost adusă merindea cea sfântă pentru calea din urmă, Preasfânta Maică îi apăru, în mijlocul unei puternice lumini, însoțită de Sfinții Apostoli Petru și Ioan Teologul. Arătându-i-l pe tânărul novice, ea le spuse: „Acesta este din neamul nostru!”. Puțin după aceasta, se însănătoși cu totul și construi o bolniță pe locul acelei apariții minunate.

La capătul a opt ani de ascultare ca frate în mănăstire, a fost tuns monah, primind numele Serafim („înfocat”, „arzător”), nume care îi spori și mai mult zelul în a urma pe acești slujitori ai Domnului, netrupești și arzând de dragoste pentru El. Hirotonit diacon, el petrecea noaptea întreagă în rugăciune, înainte de a săvârși dumnezeiasca Liturghie; și sporind fără încetare în sfintele nevoințe, Domnul îi dăruie ca răsplată nenumărate clipe de extaz și mângâieri duhovnicești. Fiind îndrumat cu grijă de cei mai înaintați în vârstă și înțelepciune, el nu a căzut în păcatul slavei deșarte de care este pândit cel care se bucură de darurile lui Dumnezeu; dimpotrivă, ele l-au făcut să se smerească și mai mult, învinovățindu-se pe sine în tot timpul și căutând și mai mult singurătatea.

La puțină vreme după hirotonirea sa și după moartea duhovnicului său, el a primit

încuviințarea de a se retrage în singurătate, în adâncul pădurii, la 6-7 km de mănăstire. Aici el își făcu o colibă de lemn, înconjurată de o mică grădină, pe o colină, pe care el a numit-o „Sfântul Munte”, gândindu-se la Athos. El petrecea acolo toată săptămâna, întorcându-se la mănăstire numai duminicile și în zilele de sărbătoare, stăruind în rugăciune, citirea Sfintelor Scripturi și chinându-și trupul pentru a plăcea Domnului.

Orice ar fi făcut, își păstra mintea înălțată la lucrările lui Dumnezeu; era cu totul lipsit de orice pângărire, nu se îngrijea deloc de trup și suporta cu răbdare asprimea iernii și năvălirile insectelor vara, fericit că poate fi astfel părtaș la suferințele Domnului, dorind să-și curățească sufletul. Căra mereu în spate o Evanghelie grea, numind-o „povara lui Hristos”, și se ducea în anumite locuri din pădure, pe care le numise după Locurile Sfinte: Betleem, Iordan, Tabor, Golgota, citind acolo pericopele evanghelice corespunzătoare. El retrăia, astfel, în mod intens, în fiecare zi, viața și Patimile Domnului nostru Iisus Hristos.

Meditația continuă pe textele Sfintei Scripturi nu-i dăruia numai cunoașterea adevărului, dar și curățenia sufletului și străpungerea inimii, în așa fel încât în afara slujbelor dumnezeiești făcute la ore fixe și în afară de miile de îngenuncheri de

fiecare zi, el era în stare să se roage fără încetare, având mintea unită cu inima.

La început se hrănea cu pâinea primită de la mănăstire, apoi numai cu roadele grădinii sale; dar putea foarte bine să se lipsească de tainul său pentru a-l împărți animalelor care veneau la coliba sa, mai ales unui urs uriaș, dar ascultător ca o pisică.

Văzând viața sa atât de plăcută lui Dumnezeu și atât de apropiată de cea a netrupeștilor puteri, dușmanul de totdeauna al neamului omenesc, diavolul, ars de invidie, porni împotriva pustnicului obișnuitele lui atacuri: gânduri de slavă deșartă, zgomote infernale, apariții înspăimântătoare ș.a.; dar viteazul ostaș alunga toate acestea prin rugăciune și semnul Crucii. Cum războiul gândurilor se întetea tot mai mult, sfântul hotărî să lupte ca stâlpnicii de odinioară: el petrecu o mie de zile și o mie de nopți pe o stâncă, în picioare sau îngenuncheat, repetind fără încetare rugăciunea vameșului: *Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului* (Luca 18, 13). Astfel, el a fost eliberat pentru totdeauna de lupta gândurilor.

Dar diavolul nu s-a dat bătut și a trimis trei tâlhari care, furioși că n-au găsit la sârmanul monah banii la care sperau, l-au bătut cu

ciomegele și cu dosul unui topor, lăsându-l pe jumătate mort, cu totul însângerat și cu oasele rupte. Cu toate că avea o constituție robustă, blândul Serafim nu a încercat nici o clipă să se apere și s-a lăsat cu totul în voia lor, cu gândul că astfel se făcea părtaș suferințelor Domnului. În starea de plâns în care se afla, a reușit totuși să se târască până la mănăstire unde, după cinci luni de suferință, a fost vindecat în chip minunat printr-o nouă apariție a Maicii Domnului, asemănătoare celei din timpul uceniciei sale în mănăstire. A rămas totuși gârbov până la sfârșitul zilelor sale și nu se putea mișca decât cu mare greutate, sprijinindu-se într-un toiag.

Această infirmitate l-a făcut să urce o nouă treaptă pe scara vieții lui îndreptate spre cer și să înceapă, din 1807-1810, lupta tăcerii în deplină singurătate. Odată însănătoșit, se reîntoarse în „pustia” sa și, nemaiputând veni la mănăstire cu regularitate, cum făcea înainte, el încetă cu totul să mai vorbească cu oamenii. De fiecare dată când întâlnea pe cineva în pădure, i se închina până la pământ, fără a scoate un cuvânt, rămânând așa până când omul se îndepărta. El a reușit astfel să-și păstreze mintea înălțată la Dumnezeu fără întrerupere și fără abatere.

Între timp, egumenul mănăstirii muri și unii călugări au început să se arate dușmănoși față de sfântul pustnic, acuzându-l că s-a despărțit de comuniunea cu Biserica. Până la urmă, i-au poruncit chiar să se întoarcă în mănăstire. Sfântul s-a supus fără nici o împotrivire și s-a stabilit într-o chilie strâmtă, unde a început o nouă etapă a vieții sale ascetice: recluziunea (închiderea cu totul în chilie).

În antreul chiliei a pus un sicriu în care se ruga, iar în chilie, unde nu intra nimeni niciodată, nu avea decât un sac cu pietre drept așternut, un trunchi de copac drept scaun și o icoană închipuind-o pe „Fecioara mângâietoare”, numită de el „Bucuria bucuriilor”, în fața căreia ardea în permanență o candelă. El trăia astfel într-o tăcere completă, sporind în trai aspru, citind și interpretând în fiecare săptămână întreg Noul Testament, rugându-se fără încetare, cu inima priveghind și având drept martori ai deselor extaze și răpiri în Duh ale minții sale numai pe îngeri și sfinții din cer.

La sfârșitul a cinci ani de retragere totală, deschise ușa chiliei, lăsând să intre pe cei ce voiau să-l vadă, dar fără a rupe totuși legământul tăcerii, chiar când era vorba de vizitatori importanți. Apoi, în 1826, Maica Domnului îi vesti că a sosit vremea

să părăsească tăcerea și el începu să le împărtășească semenilor din roadele experienței sale ascetice: mai întâi călugărilor, pe care-i îndemna la stricta respectare a regulilor monahale și la zel desăvârșit în lucrarea lor pentru mântuire; apoi sosiră și mirenii, în număr din ce în ce mai mare.

După ce s-a făcut părtaș de bunăvoie Patimilor mântuitoare ale Domnului nostru Iisus Hristos, timp de 47 de ani, trăind în asceză absolută, trecând pe rând prin starea de viețuitor în obște, sihastru, stâlpnic și zăvorit, acest bătrân mic de statură, înveșmântat în alb, încovoiat pe toiagul său, s-a întors între semenii săi plin de har și lumina Sfântului Duh, pentru a îndeplini slujirea duhovnicească superioară, a stăreției spirituale, și a devenit pentru tot poporul rus un adevărat „apostol”, martor și propovăduitor al Învierii.

Ușa chiliei sale era deschisă oricui, până târziu în noapte. Își saluta vizitatorii cu veselie, zicându-le: „Bucuria mea, Hristos a înviat!”; dovedea o bucurie cu totul specială față de păcătoșii care veneau la el pocăindu-se, ca Fiul risipitor care se întoarce la Tatăl (Luca 11). Blândețea sa neobișnuită înmuia inimile cele mai aspre, umilința să îi smerea pe cei mândri, făcându-i să verse lacrimi de copil. Pentru cei mari, ca și pentru oamenii din popor, chilia

„sărmanului Serafim” era asemenea unui pridvor al cerului. O convorbire cu el sau o simplă binecuvântare deveneau adevărate întâlniri cu Dumnezeu, capabile să schimbe cu totul sensul vieții lor.

Datorită darului înainte-vederii, el citea în inimile păcătoșilor, dezvăluind cele ce ei nu îndrăzneau să mărturisească, răspundea la scrisori fără a le deschide și știa să dea fiecăruia sfatul, mângâierea, încurajarea și mustrarea de care aveau nevoie. Predat cu totul voii lui Dumnezeu, el le spunea, fără multă cercetare, primul cuvânt pe care i-l descoperea Dumnezeu, și acesta era, totdeauna, cel mai potrivit pentru ei. Mila lui, izvorâtă din dragostea lui Dumnezeu care era în el, se revărsa asupra tuturor. A vindecat în chip minunat pe mulți, ungându-i cu uleiul din cadela sa sau dându-le să bea din izvorul numit mai apoi „puțul lui Serafim”, aflat în apropierea mănăstirii, în „pustia cea apropiată”, unde îi plăcea să-și petreacă după-amiezele. I se aduceau atâtea cereri de rugăciune, pentru morți și vii, încât îi era cu neputință să-i pomenească pe toți; de aceea aprindea pentru fiecare o lumânare, chilia sa fiind mereu încălzită și luminată de sute de flăcări, închipuind sufletele credincioșilor.

Dumnezeu i-a acordat, de asemenea, darul profeției și el a prezis cele viitoare, atât pentru anumiți oameni, cât și pentru țara sa, ca războiul Crimeii, foametea și groaznica încercare care a răvășit Biserica și poporul rus un secol mai târziu; dar el își ascundea, din smerenie, profețiile îndărătul unor cuvinte tainice, astfel încât ele nu erau înțelese decât după împlinirea evenimentelor.

Marele proprietar Motovilov, care fusese vindecat în chip minunat de omul lui Dumnezeu și care devenise cel mai râvnitor ucenic al său, îl întrebă într-o zi: „Care este scopul viețuirii creștine?”. Părintele Serafim îi răspunse: „Dobândirea Sfântului Duh, pe care-L primim dacă îndeplinim faptele de sfințenie cerute de Biserică și mai ales prin rugăciune”.

Și fiindcă interlocutorul său îi cerea să-i spună mai precis ce este harul Duhului Sfânt, starețul îl strânse brusc în brațele sale, îl privi drept în ochi, fața lui devenind dintr-o dată mai strălucitoare decât soarele la amiază, și îi zise cu putere: „Privește-mă, prietene al lui Dumnezeu, nu-ți fie teamă! I-am cerut Domnului, din adâncul inimii, să te facă demn de a vedea cu ochii tăi trupești pogorârea Sfântului Duh; și iată ai devenit, ca și mine, cu totul luminos. Și te-ai umplut și tu de harul Sfântului Duh, căci altfel n-ai putea să mă

vezi în această lumină. Ce simți?”. Motovilov a răspuns: „Liniște, o pace de nespus. Inima mea s-a umplut de o bucurie inexprimabilă”. „Și ce încă?” „O căldură și o mireasmă, pe care nu le-am mai simțit vreodată”. „Această mireasmă este bună mirosire a Sfântului Duh, răspunse sfântul, și această căldură nu este din afară, căci suntem în plină iarnă și pădurea în jurul nostru e acoperită de zăpadă; ea este în noi, după cuvântul Domnului: Împărăția lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru (Luca 17, 21).

Această minunată întrevvedere dură mai mult timp și, la sfârșitul ei, sfântul îi ceru ucenicului său să o pună în scris și s-o transmită lumii. Manuscrisul lui Motovilov n-a fost găsit decât mult mai târziu, în 1903, în preajma canonizării lui Serafim. El a cunoscut de atunci o răspândire impresionantă. Este un ultim cuvânt, un testament plin de lumină și nădejde, pe care profetul de la Sarov l-a lăsat Rusiei și întregii Biserici, cunoscând încercările ce vor fi în timpurile din urmă.

În învățăturile sale, sfătuia adesea: „Bucuria mea, câștigă duhul păcii și atunci mii de inimi se vor mântui în preajma ta”. Această pace interioară pe care el o dobândise cu prețul atâtor trude se răspândea în preajma lui ca bucurie și lumină; iată

că Sfântul Serafim nu a lăsat urmașilor o învățătură ci, mai curînd, un model de viațuire.

Pe cînd era numai diacon, fondatoarea mănăstirii din Diveievo, situată la cîteva kilometru de Sarov, i-a încredințat părintelui Serafim conducerea duhovnicească a obștii sale abia înființate. De-a lungul întregii sale vieți, el s-a purtat ca un părinte cu fiicele sale duhovnicești. Cu toate dificultățile economice, obștea a sporit repede. Sfântul Serafim a organizat-o după regulile stricte ale vieții de obște, dîndu-le drept îndrumar cuvintele: „În tot timpul să aveți mâinile ocupate cu lucrul și buzele cu rugăciunea”.

La porunca Maicii Domnului, el a mai înființat o a doua mănăstire, zisă a „Morii”, în care viețuiau fiicele sale duhovnicești cele mai sporite, cărora le-a dat o regulă de viațuire avînd în centru „Rugăciunea lui Iisus”. Din nefericire, după moartea starețului, diavolul ațâță un călugăr pizmaș și intrigant, care se strădui din toate puterile să ruineze renumele și lucrarea Sfântului Serafim; el închise „Moara”, călugărițele fiind supuse multor strîmtorări și necazuri.

Odată, cu puțin timp înainte de săvârșirea călătoriei pămîntești, Serafim ceru să vină o călugăriță de la Diveievo și, acoperînd-o cu rasa sa,

îi spune: „Maica Domnului va veni acum la noi”. Curând se auzi un sunet asemănător unui vânt violent în pădure, apoi cântări bisericești; ușa se deschise singură și chilia fu brusc inundată de lumină și de o mireasmă delicată. Sfântul căzu în genunchi și Maica Domnului apăru, urmată de doi îngeri, însoțită de Sfântul Ioan Teologul și de douăsprezece sfinte fecioare mucenice. Călugărița a căzut la pământ, înspăimântată de moarte, dar Sfântul Serafim a stat drept, vorbind duios cu Împărăteasa cerurilor, ca și cu un prieten. Ea îi făgădui să aibă mereu în grijă sa pe surorile de la Diveievo și, dispărând, Preasfânta Fecioară îi zise: „Iubite Serafime, în curînd vei fi cu noi”. Rămași singuri, starețul îi mărturisi călugăriței că este a douăsprezecea vedenie de care Domnul i-a făcut parte.

Ajuns la vârsta de 70 de ani, suferind cumplit de pe urma rănilor, dar neslăbind cu nimic în lucrarea sa, Sfântul Serafim vorbea din ce în ce mai des despre apropiata sa moarte, cu bucurie și cu fața strălucind de lumină. La 1 ianuarie 1833, după ce s-a împărtășit, el s-a închinat la toate icoanele din biserică, aprinzând în fața fiecăreia o lumânare și i-a binecuvântat pe toți frații, zicându-le: „Lucrați pentru mântuirea voastră; vegheați! Cununile vă sunt pregătite”. Apoi, după ce merse să-și vadă mormântul dinainte pregătit, se închise

în chilie și, îngenunchind și cântând imnele Învierii, își dădu duhul în mâinile lui Dumnezeu chiar în aceeași noapte.

Tot poporul din împrejurimi se strânse la înmormântarea sa. Și chiar și după moarte, omul lui Dumnezeu a continuat să viziteze și să-și îmbărbăteze fiii duhovnicești prin numeroase apariții și vindecări minunate, astfel că evlavia poporului dreptcredincios nu a încetat să sporească, cu toate împotrivirile vrăjmașilor.

Lupta să a fost încununată prin canonizarea care a avut loc la 19 iulie 1903, în prezența familiei imperiale, a numeroșilor ierarhi și a unei mulțimi de sute de mii de persoane, venite din toate părțile Rusiei. Aceasta a fost ultima manifestare a unității de suflet a poporului rus, înainte de marea încercare ce avea să fie. Moaștele sale, purtate atunci în procesiune, au făcut multe minuni. În 1926, bolșevicii le-au confiscat, vrând să le expună într-un muzeu al ateismului! Dar ele n-au ajuns niciodată în acel loc și se presupune că ar fi păstrate de un credincios pios, în așteptarea unor zile mai bune.

